Region Stockholm

registrator.rlk@regionstockholm.se

2025-10-03

REMISSYTTRANDE; Granskning av förslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
Diarienummer RS 2025-0095

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar nästan 6 000 medlemsföretag med drygt 8 500 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferens-anläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerat betänkande och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Sammanfattning

Visita välkomnar ambitionen i den nya regionala utvecklingsplanen (RUFS) att göra Stockholmsregionen till Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion. En stark och växande besöksnäring är en fundamental förutsättning för att uppnå denna vision.

Vi anser dock att granskningshandlingen inte i tillräcklig utsträckning belyser eller prioriterar besöksnäringens strategiska betydelse för regionens ekonomi, sysselsättning, integration och attraktivitet. För att visionen ska kunna förverkligas måste planen kompletteras med tydligare mål och prioriteringar som stärker näringens förutsättningar.

Våra huvudsakliga synpunkter är:

- **Besöksnäringens roll är undervärderad:** Planen missar att fullt ut erkänna besöksnäringen som en av regionens basnäringar och en central motor för tillväxt, attraktivitet och jobbskapande.
- **En avgörande jobb- och integrationsmotor:** Besöksnäringens särskilda förmåga att skapa arbetstillfällen för unga och utrikesfödda, och därmed bryta utanförskap och främja social hållbarhet måste få en mer framträdande plats.
- **Infrastruktur och tillgänglighet är avgörande:** En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för en växande besöksnäring. Planen behöver ett skarpare fokus på förbättrad tillgänglighet för både besökare och arbetspendlare.
- **Arlandas konkurrenskraft måste stärkas:** Arlanda är Sveriges viktigaste port mot omvärlden. Dess försvagade ställning är ett hot mot besöksnäringens utveckling i hela regionen och behöver adresseras tydligare i RUFS.
- **Stockholmsmässan är viktig för regionen:** Stockholmsmässan i Älvsjö är Nordens största mäss- och kongressanläggning med 70 000 kvadratmeter utställningsyta. Den har länge varit en central mötesplats för affärsutveckling, innovation och kulturella utbyten. Visita anser att den är viktig för regionen.

1. Besöksnäringens betydelse för Stockholmsregionen

Besöksnäringen är en av Sveriges basnäringar och en avgörande faktor för Stockholmsregionens ekonomi och attraktionskraft. Näringen sysselsätter runt 200 000 personer nationellt och turismexporten, det vill säga utländska besökares konsumtion i Sverige, uppgår till 126 miljarder kronor årligen. För Stockholms län har näringen återhämtat sig starkt efter pandemin, med drygt 15 miljoner kommersiella gästnätter under 2024, vilket tangerar rekordnivån från 2019.

En levande besöksnäring med ett rikt utbud av hotell, restauranger, kultur och evenemang gör regionen attraktiv inte bara för besökare, utan även för boende, investerare och internationell talang. Detta är en styrka som andra aktörer, såsom Statens fastighetsverk, också har lyft fram i sina remissvar, där de menar att besöksnäringen bör lyftas fram ytterligare som en viktig aktör i regionen.

Trots detta saknar vi i RUFS-förslaget en tydlig strategisk prioritering av besöksnäringen. Planen nämner turism och besöksnäring, exempelvis som en resurs kopplad till kulturmiljöer, men den behandlas inte som den ekonomiska motor och förutsättning för regionens attraktivitet som den faktiskt är. För att nå visionen om att vara Europas mest attraktiva storstadsregion måste besöksnäringens utveckling vara en integrerad och prioriterad del av planen.

2. En jobb- och integrationsmotor

Besöksnäringen är Sveriges främsta jobb- och integrationsmotor. Näringen är tre gånger bättre än andra branscher på att skapa jobb som minskar utanförskap. Över en tredjedel av de anställda är under 26 år och mer än fyra av tio är utrikesfödda. För många unga och nyanlända är ett arbete inom hotell, restaurang eller andra delar av besöksnäringen den första och avgörande vägen in på arbetsmarknaden och till egen försörjning.

Detta är en unik egenskap som direkt adresserar flera av de samhällsutmaningar som RUFS identifierar, såsom sociala skillnader och utanförskap. Genom att stärka besöksnäringens förutsättningar, stärker regionen sin förmåga att skapa social hållbarhet och integration. Detta perspektiv saknas nästan helt i granskningshandlingen.

För att näringen ska kunna fortsätta fylla denna viktiga funktion krävs en säkrad kompetensförsörjning. Visita ser med oro på att det råder stor brist på utbildad personal, samtidigt som antalet utbildningsplatser inom hotell, restaurang och turism inte motsvarar näringens behov. En regional utvecklingsplan måste därför kopplas till strategier för utbildning och kompetensförsörjning som säkerställer att det finns relevanta yrkesutbildningar som matchar arbetsmarknadens behov.

3. Infrastruktur och tillgänglighet – en förutsättning för tillväxt

En god tillgänglighet i hela regionen är grunden för en hållbar och konkurrenskraftig besöksnäring. Det handlar om att besökare enkelt ska kunna resa till och inom Stockholmsregionen, men också om att de tusentals personer som arbetar i näringen ska kunna pendla till sina arbetsplatser på ett effektivt och hållbart sätt.

Visita stödjer planens fokus på ett transportsystem som bygger på kollektiva och hållbara lösningar. Det är dock avgörande att planeringen av infrastruktur utgår från ett tydligt besöksnäringsperspektiv. Det innebär att man måste beakta resandemönster som inte bara utgörs av daglig arbetspendling, utan även fritidsresor, helgresor och resor kopplade till stora evenemang. Det krävs ett trafikslagsövergripande perspektiv där flyg, tåg, buss, båt och bil samverkar för att skapa en smidig helhetsupplevelse.

Särskilt viktigt är detta för att utveckla besöksnäringen i skärgården och på landsbygden, där det finns en stor potential för tillväxt. För att möjliggöra året-runt-turism och nya hållbara besöksmål krävs en fungerande infrastruktur och kollektivtrafik som är anpassad även för besökares behov.

4. Stärk Arlanda för att säkra internationell konkurrenskraft

Arlanda flygplats är Sveriges och Stockholmsregionens i särklass viktigaste port mot omvärlden och en avgörande nod för både inkommande turism och näringslivets internationella relationer. Ungefär 60 procent av de utländska gästnätterna i Sverige kan tillskrivas flyget, och luftburna turister uppskattas bidra till 100 000 arbetstillfällen.

Visita ser med stor oro på den negativa utveckling som präglat Arlanda under senare år. Tillgängligheten med flyg till Arlanda har minskat med 25 procent mellan 2018 och 2023. Flygplatsen har tappat sin position som Nordens största och är nu först på tredje plats, passerad av både Köpenhamn och Oslo. Denna försvagade konkurrenskraft hotar inte bara besöksnäringen, utan hela Stockholmsregionens attraktivitet och tillväxtpotential.

För att vända utvecklingen krävs en strategiskt sammanhållen och flygfrämjande politik på alla nivåer. RUFS måste innehålla en tydlig viljeinriktning att stärka Arlanda. Det handlar om att aktivt arbeta för fler internationella direktlinjer och att säkerställa att infrastrukturen till och från flygplatsen är modern, kostnadseffektiv och hållbar. En viktig åtgärd är att omförhandla avtalet för Arlandabanan för att möjliggöra lägre biljettpriser och därmed göra det enklare och billigare att resa kollektivt, vilket gynnar både besökare och de tiotusentals som arbetspendlar till flygplatsområdet.

5. Stockholmsmässan är viktig för regionen

Stockholmsmässan i Älvsjö är Nordens största mäss- och kongressanläggning med 70 000 kvadratmeter utställningsyta. Den har länge varit en central mötesplats för affärsutveckling, innovation och kulturella utbyten.

Visita vill lyfta fram att mässor och kongresser drar besökare som spenderar på hotell, restauranger, transport, etc. De utgör även en mötesplats för affärer och nätverk — möjliggör att företag och branscher möts, visar produkter, knyter kontakter. Eftersom Stockholmsmässan lockar internationella evenemang och besökare bidrar den till att marknadsföra Sverige och Stockholm globalt. Den här typen av internationell exponering blir allt viktigare när konkurrensen hårdnar. Stockholmsmässans verksamhet skapar sysselsättning, inte bara direkt på mässan utan även i hela besöksnäringsekosystemet.

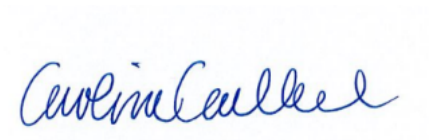
Visitas förslag till kompletteringar

Visita föreslår följande kompletteringar av granskningshandlingen:

1. **Tydliggör besöksnäringens strategiska roll:** Inför ett specifikt mål eller en tydligare prioritering under det övergripande målet "En ledande kunskaps- och tillväxtregion" som erkänner besöksnäringen som en basnäring och en strategisk motor för regionens attraktivitet och ekonomi.
2. **Integrera kompetensförsörjning för integration:** Under målet "En jämlik, trygg och inkluderande region" bör kopplingen mellan en växande besöksnäring och dess roll som jobb- och integrationsmotor förtydligas. Planen bör betona vikten av att dimensionera regionens yrkesutbildningar för att möta näringens behov.
3. **Prioritera infrastruktur för ökad tillgänglighet:** Under målet "En tillgänglig och robust region" bör det förtydligas att investeringar i infrastruktur ska analyseras utifrån deras effekt på tillgängligheten för *både* invånare och besökare. Detta inkluderar förbättrade förbindelser till besöksmål i skärgården och på landsbygden.
4. **Formulera en tydlig ambition för Arlanda:** Planen bör innehålla en uttalad ambition att återetablera Arlanda som Nordens ledande flygplats och skapa förutsättningar för fler internationella direktlinjer. Detta bör inkludera ett ställningstagande om behovet av att förbättra de kommersiella och infrastrukturella villkoren för flygplatsen och dess anslutande transporter.

Avslutning

Visita delar visionen om ett attraktivt och hållbart Stockholm. För att nå dit krävs en regional utvecklingsplan som ser och värderar alla delar av regionens motor. Besöksnäringen är en sådan central del. Med ovanstående kompletteringar som lyfter besöksnäringen betydelse kan RUFS bidra ytterligare till att stärka hela Stockholmsregionens utveckling och konkurrenskraft.



Caroline Cederblad



Marcus Morfeldt

Ordförande
Visita Stockholm/Gotland

Näringspolitisk expert
Visita Stockholm/Gotland